

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน

Factors Affecting Happiness in Learning of Undergraduate Students

at Kasetsart University, Kamphaeng Saen Campus

กัญญาวีร์ วงษ์ศรีตรา¹, อภิชาติ ใจอารีย์^{2,*} และ นรินทร ยิ่งยวด³

Kanyawee Wongsritra¹, Apichart Jai-Aree^{2,*} and Nirun Ying-Yuad³

(วันรับบทความ : 11 มกราคม 2569/วันแก้ไขบทความ : 3 กุมภาพันธ์ 2569/วันตอบรับบทความ : 8 กุมภาพันธ์ 2569)

(Received Date : January 11st, 2026, Revised Date : Feb 3rd, 2026, Accepted Date Feb 8th, 2026)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับความสุขในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรีและระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี และ 2) วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ประชากร ได้แก่ นิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ชั้นปีที่ 1–4 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 10,731 คน สุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 402 คน เครื่องมือวิจัย คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นตอน

ผลการวิจัย พบว่า 1) ระดับความสุขในการเรียนของนิสิตอยู่ในระดับมาก 2) ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการเรียนของนิสิตอยู่ในระดับมากทุกด้าน และ 3) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการเรียนของนิสิตพบว่า บรรยากาศในการเรียนการสอน การสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อน ความรู้ความสามารถของผู้สอน การมีสุขภาพอนามัยที่ดี คุณลักษณะของผู้สอน และความน่าสนใจของบทเรียน สามารถร่วมกันเข้าสมการถดถอยพหุคูณเพื่อทำนายความสุขในการเรียนของนิสิตได้ร้อยละ 84.5 และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ 0.919 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 และสามารถเขียนสมการในรูปแบบคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานได้ดังนี้

$$\hat{Y} = 0.173 + 0.161X_6 + 0.314X_{10} + 0.312X_8 + 0.120X_1 + 0.127X_9 + 0.112X_5$$

$$Z_y = 0.187Z_{x6} + 0.363Z_{x10} + 0.139Z_{x8} + 0.140Z_{x1} + 0.138Z_{x9} + 0.125Z_{x5}$$

คำสำคัญ : ความสุขในการเรียน, ปริญญาตรี

^{1,2,3} ภาควิชาการพัฒนทรัพยากรมนุษย์และชุมชน คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน

^{1,2,3} Department of Human and Community Resource Development, Faculty of Education and Development Sciences, Kasetsart University Kamphaeng Saen Campus

* ผู้ติดต่อหลัก Email: feduacj@ku.ac.th

* Corresponding author Email: feduacj@ku.ac.th

Abstract

The purposes of this research were to: 1) examine the level of learning happiness of undergraduate students, and the level of factors affecting the learning happiness of undergraduate students, and 2) analyze the factors influencing the learning happiness of undergraduate students at Kasetsart University, Kamphaeng Saen Campus. The population of the study consisted of 10,731 undergraduate students (Years 1–4) enrolled at Kasetsart University, Kamphaeng Saen Campus, in the 2025 academic year. A multistage random sampling technique was used to select 402 students. The research instrument used for data collection was a questionnaire. Data were analyzed using descriptive statistics, Pearson's product-moment correlation coefficient, and stepwise multiple regression analysis to predict learning happiness.

The results revealed that: 1) the level of students' learning happiness was high; 2) the levels of all factors affecting students' learning happiness were high; and 3) the factors influencing students learning happiness—namely, the teaching and learning atmosphere, social support from peers, instructors knowledge and competence, good health status, instructors characteristics, and lesson attractiveness—could jointly predict students' learning happiness, accounting for 84.5% of the variance. The multiple correlation coefficient (R) was 0.919, which was statistically significant at the .01 level. The predictive equations in raw score and standardized score forms are as follows:

$$\hat{Y} = 0.173 + 0.161X_6 + 0.314X_{10} + 0.312X_8 + 0.120X_1 + 0.127X_9 + 0.112X_5$$
$$Z_y = 0.187Z_{x6} + 0.363Z_{x10} + 0.139Z_{x8} + 0.140Z_{x1} + 0.138Z_{x9} + 0.125Z_{x5}$$

Keyword : Happiness in Learning, Undergraduate students

บทนำ

ในปัจจุบันโลกก้าวสู่ศตวรรษที่ 21 แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญได้ทวีความเข้มข้นอย่างรวดเร็ว ส่งผลกระทบต่อทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และวิถีชีวิตของทุกคนทั่วโลก โดยเฉพาะภายหลังการแพร่ระบาดของ COVID-19 ที่ทำให้ประเทศไทยต้องเผชิญกับปัญหาความเหลื่อมล้ำในหลายด้าน ทั้งการเข้าถึงเทคโนโลยี และการขาดสวัสดิการที่เพียงพอ รัฐบาลจึงได้กำหนดแนวทางการพัฒนาประเทศในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) มุ่งเน้นการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนผ่านการพัฒนาด้านการศึกษาและสวัสดิการสังคม พร้อมทั้งเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี เพื่อพัฒนาคนในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ โดยเน้นการสร้างสุขภาวะที่ดีและทักษะที่จำเป็นในโลกยุคใหม่ (Office of the National Economic and Social Development Council, 2022)

การจัดการอุดมศึกษาตามพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. 2562 มีเป้าหมายสำคัญในการผลิตบัณฑิตที่มีความเชี่ยวชาญและมีคุณภาพชีวิตที่ดี อย่างไรก็ตาม นิสิตระดับปริญญาตรีซึ่งอยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลายสู่วัยผู้ใหญ่ตอนต้น ต้องเผชิญกับการปรับตัวอย่างมาก ทั้งด้านการเรียนในสภาพแวดล้อมที่ไม่คุ้นชิน และความแตกต่างด้านทัศนคติและพฤติกรรมของเพื่อนร่วมชั้น ความสุขจึงกลายเป็นตัวชี้วัดสำคัญที่แสดงถึง

คุณภาพชีวิตและความพร้อมในการศึกษา บัณฑิตที่พึงประสงค์ในยุคปัจจุบันจึงไม่เพียงแต่ต้องมีความรู้ทางวิชาการ แต่ต้องมีความสุขและสุขภาพจิตที่แข็งแรง เพื่อเป็นพลังในการสร้างสรรค์และดำเนินชีวิตได้อย่างยั่งยืน (Jaijing, 2019) อีกทั้ง Thai Health Promotion Foundation (2023) ได้รายงานสภาพปัญหาที่พบในปัจจุบัน คือนิสิตนักศึกษาที่มีแนวโน้มประสบภาวะเครียดสะสมและขาดความสุขในการเรียนเพิ่มสูงขึ้น ข้อมูลจาก Department of Mental Health (2022) ผ่านแอปพลิเคชัน Mental Health Check-in พบว่านักศึกษาประมาณร้อยละ 40 ประสบความเครียดบ่อยครั้งถึงตลอดเวลา และมีส่วนหนึ่งที่ถูกวินิจฉัยว่ามีอาการทางจิตเวช โดยปัญหาหลักมาจากความกดดันด้านการเรียน ภาระการเงิน และปัญหาความสัมพันธ์ ซึ่งส่งผลกระทบต่อความสุขและอาจนำไปสู่ปัญหาทางสุขภาพจิตที่รุนแรง

สำหรับมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ศูนย์สุขภาวะนิสิตได้รวบรวมข้อมูลปัญหาด้านสุขภาวะของนิสิต ในปีการศึกษา 2567 พบว่า นิสิตเข้าขอรับคำปรึกษาด้วยประเด็นความเครียดจากการเรียนเป็นอันดับต้น โดยมีสาเหตุสำคัญจากการปรับตัวด้านสัมพันธภาพ การเรียนไม่ทันเนื้อหา ความไม่พร้อมด้านร่างกายและจิตใจ รวมถึงภาวะแรงจูงใจต่ำอันเนื่องมาจากความไม่พึงพอใจในสถานศึกษา ตลอดจนปัญหาครอบครัวและการเงินที่บั่นทอนสมาธิในการเรียน (Student Well-being Center, Kasetsart University, Kamphaeng Saen Campus, 2024) สภาพปัญหาดังกล่าว สอดคล้องกับงานวิจัยของ Jaijing (2019) ที่พบว่า นิสิตเผชิญความกดดันจากความคาดหวังของครอบครัวที่สูงเกินความสามารถ และอุปสรรคในการปรับตัวต่อรูปแบบการเรียนที่เข้มข้น ซึ่งความเครียดเหล่านี้จะทวีความรุนแรงขึ้นเมื่อผู้สอนขาดความเข้าใจในสถานการณ์ส่วนบุคคลของนิสิต นอกจากนี้ยัง สอดรับกับผลการศึกษาของ Uafua & Malakul Na Ayudhaya (2024) พบว่า นิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ระบุว่าปัจจัยด้านครอบครัวที่ขาดเสถียรภาพส่งผลให้นิสิตเสี่ยงต่อภาวะซึมเศร้าและขาดความสุขในการเรียนอย่างรุนแรง ปัญหาเหล่านี้หากไม่ได้รับการแก้ไขอาจนำไปสู่พฤติกรรมที่เป็นอันตรายต่อตนเอง ซึ่งสะท้อนถึงความจำเป็นในการเสริมสร้างทักษะการจัดการอารมณ์และระบบสนับสนุนที่มีประสิทธิภาพ

จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยเห็นว่าความสุขในการเรียนเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญของการดำรงชีวิต และการประสบความสำเร็จในการเรียน จึงมีความสนใจที่จะศึกษาว่ามีปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อความสุขในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน เพื่อนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปนำเสนอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม อาทิ ศูนย์สุขภาวะนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน เป็นต้น เพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนาและเสริมสร้างความสุขในการเรียนของนิสิต ซึ่งสอดคล้องตามแนวปฏิบัติยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ที่ว่า “การสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตใจให้นิสิตมีความสามารถปรับตัวและมีความสุข” ที่จะส่งผลให้นิสิตเกิดการเรียนและใช้ชีวิตอยู่ในมหาวิทยาลัยอย่างมีความสุข อันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณลักษณะของบัณฑิตที่มีคุณภาพและสามารถเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติในอนาคต มีทักษะในการดำรงชีวิตอย่างมีความสุขและสามารถรับมือกับปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความสุขในการเรียนและระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน
2. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านประชากร ศึกษาแก่นิสิตระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ภาคปกติ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน สาขาวิชาที่มีนิสิตในสังกัดชั้นปีที่ 1–4 เท่านั้น ในปีการศึกษา 2568 จำนวน 10,731 คน โดยใช้การกำหนดกลุ่มตัวอย่างใช้สูตร Taro Yamane (1967) ที่ความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้จำนวนทั้งสิ้น 406 คน

ขอบเขตด้านเนื้อหา ตัวแปรต้นหรือตัวแปรอิสระ คือ 1) ปัจจัยด้านผู้เรียน ประกอบด้วย การมีสุขภาพอนามัยที่ดี และการเห็นคุณค่าในตนเอง 2) ปัจจัยด้านครอบครัว ประกอบด้วย สัมพันธภาพในครอบครัว และการสนับสนุนด้านการเรียนของนิสิต 3) ปัจจัยด้านการเรียนการสอน ประกอบด้วย ความน่าสนใจของบทเรียน บรรยายภาคในการเรียนการสอน และสื่อที่ใช้ในการเรียนการสอน 4) ปัจจัยด้านผู้สอน ประกอบด้วย ความรู้ความสามารถผู้สอน และคุณลักษณะของผู้สอน 5) ปัจจัยด้านเพื่อน ประกอบด้วย การสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อน ตัวแปรตาม คือ ความสุขในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ประกอบด้วย ความรู้สึกต่อความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมชั้นและอาจารย์ ความรู้สึกต่อการจัดการเรียนการสอน และความรู้สึกต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นิสิตระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ภาคปกติ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน สาขาวิชาที่มีนิสิตในสังกัดชั้นปีที่ 1–4 เท่านั้น ในปีการศึกษา 2568 จำนวน 10,731 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นิสิตระดับปริญญาตรี ภาคปกติ ชั้นปีที่ 1–4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ปีการศึกษา 2568 โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยสูตรของ Taro Yamane (1967) ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 386 คน และเพื่อลดความเสี่ยงในการตอบรับจึงเพิ่มจำนวนกลุ่มตัวอย่างจากที่คำนวณ 5% จึงได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 406 คน ผู้วิจัยดำเนินการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) โดยแยกตามชั้นปี คณะ และสาขาวิชา และสามารถเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีความสมบูรณ์เพื่อนำมาวิเคราะห์ได้ทั้งสิ้น 402 คน คิดเป็นร้อยละ 99.01

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและคุณภาพของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน (questionnaires) เป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ให้เลือกเพียง 1 คำตอบ และเติมคำลงในช่องว่าง เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของนิสิต ได้แก่ เพศ อายุ ระดับชั้นปี สังกัดคณะ เกียรติยศ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามแบบให้ประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) เพื่อวัดระดับความสุขในการเรียนของนิสิต ประกอบด้วย 1) ความรู้สึกต่อความสัมพันธ์เพื่อนร่วมชั้นและอาจารย์ 2) ความรู้สึกต่อการจัดการเรียนการสอน และ 3) ความรู้สึกต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัย โดยใช้ตัวเลือกตอบมีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเพื่อวัดระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ประกอบด้วย ปัจจัยด้านผู้เรียน ได้แก่ การมีสุขภาพอนามัยที่ดี และการเห็นคุณค่าในตนเอง ปัจจัยด้านครอบครัว ได้แก่ สัมพันธภาพในครอบครัว และการสนับสนุนด้านการเรียนของนิสิต ปัจจัยด้านการเรียนการสอน ได้แก่ ความน่าสนใจของบทเรียน บรรยายการในการเรียนการสอน และสื่อที่ใช้ในการเรียนการสอน ปัจจัยด้านผู้สอน ได้แก่ ความรู้ความสามารถผู้สอน และคุณลักษณะผู้สอน ปัจจัยด้านเพื่อน ประกอบด้วย การสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อน โดยใช้ตัวเลือกตอบมีลักษณะเป็น มาตราประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนในแต่ละด้าน (Likert, 1967) ที่เป็นข้อคำถามเชิงบวกมีดังนี้

5	หมายถึง	นิสิตเห็นด้วยกับรายการคำถามในระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	นิสิตเห็นด้วยกับรายการคำถามในระดับมาก
3	หมายถึง	นิสิตเห็นด้วยกับรายการคำถามในระดับปานกลาง
2	หมายถึง	นิสิตเห็นด้วยกับรายการคำถามในระดับน้อย
1	หมายถึง	นิสิตเห็นด้วยกับรายการคำถามในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 3 ข้อ ประกอบด้วย 1) การใช้ชีวิตในฐานะนิสิตที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน สิ่งใดบ้างที่ทำให้นิสิตรู้สึกมีความสุข 2) เมื่อนิสิตไม่มีความสุขในการเรียน นิสิตมีวิธีการจัดการอย่างไร และ 3) นิสิตมีความคิดเห็นว่าแนวทางในการส่งเสริมให้นิสิตมีความสุขในการเรียนควรเป็นอย่างไร

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยการตรวจสอบความเที่ยงตรง จะนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา (content validity) ภาษาที่ใช้เพื่อให้มีความสมบูรณ์ และสามารถวัดในสิ่งที่วัดได้ และนำมาวิเคราะห์โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) เพื่อพิจารณาถึงคุณภาพของข้อคำถาม กำหนดเกณฑ์ที่ยอมรับได้อยู่ที่ค่าระหว่าง 0.67 – 1.00 พบว่า ข้อคำถามทุกข้อผ่านเกณฑ์

ตรวจสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha coefficient) ของ Cronbach โดยนำแบบสอบถามที่ได้ปรับแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาดำเนินการทดสอบกับนิสิตที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มประชากรเป้าหมาย แต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง คือ นิสิตคณะเกษตรกำแพงแสน ภาควิชาเครื่องจักรกลและเมคคาทรอนิกส์เกษตร จำนวน 30 คน ผลการวิเคราะห์ พบว่า มีค่าความเชื่อมั่น (reliability) เท่ากับ 0.986

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำหนังสือเพื่อขอข้อมูลนิสิตระดับปริญญาตรีที่ลงทะเบียนเรียนในปีการศึกษา 2568 จากกองบริหารวิชาการและนิสิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน นำข้อมูลมากำหนดกลุ่มตัวอย่างและ

พัฒนาแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นดำเนินการทำหนังสือขอความอนุเคราะห์และเก็บข้อมูลด้วยตนเองจากนิสิตกลุ่มตัวอย่างรวม 8 คณะ ดำเนินการเก็บข้อมูลนิสิตตัวอย่างด้วยตนเอง จำนวน 405 ฉบับ และได้รับคืนฉบับสมบูรณ์ทั้งสิ้น 402 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 99.01 จากนั้นผู้วิจัยได้ตรวจสอบความครบถ้วนของข้อมูลก่อนนำไปวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนาและการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมแบบสอบถามและทำการตรวจสอบข้อมูลด้านความครบถ้วนของข้อมูล และความถูกต้องของข้อมูลที่น่าไปวิเคราะห์ โดยแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ซึ่งมีรายละเอียดการวิเคราะห์ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง โดยนำข้อมูลมาแจกแจงค่าความถี่ (frequency) และหาค่าร้อยละ (percent)

ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์ระดับความสุขในการเรียน และระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ด้วยการหาค่าเฉลี่ย (mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) ทั้งนี้ผู้วิจัยใช้เกณฑ์การแปลผลของ Best (1977) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย (ระดับความสุขในการเรียน)	ความหมาย (ระดับปัจจัยที่ส่งผล)
4.51 – 5.00	มีความสุขในการเรียนระดับมากที่สุด	ส่งผลในระดับมากที่สุด
3.51 – 4.50	มีความสุขในการเรียนระดับมาก	ส่งผลในระดับมาก
2.51 – 3.50	มีความสุขในการเรียนระดับปานกลาง	ส่งผลในระดับปานกลาง
1.51 – 2.50	มีความสุขในการเรียนระดับน้อย	ส่งผลในระดับน้อย
1.00 – 1.50	มีความสุขในการเรียนระดับน้อยมาก	ส่งผลในระดับน้อยมาก

ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการเรียนของนิสิต โดยการใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ Pearson (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) จากนั้นมาอธิบายความสัมพันธ์ของตัวแปรและนำค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่คำนวณได้มาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ของ Davis (1971, as cited in Traimongkolkul & Chatraphorn, 2012) การแปลความหมายได้ ดังนี้

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	คำบรรยาย
0.70 - หรือสูงกว่า	มีความสัมพันธ์สูงมาก
0.50 – 0.69	มีความสัมพันธ์สูง
0.30 – 0.49	มีความสัมพันธ์ปานกลาง
0.10 – 0.29	มีความสัมพันธ์ต่ำ
0.01 – 0.09	แทบจะไม่มีความสัมพันธ์

ขั้นตอนที่ 4 การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการเรียนของนิสิต โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นตอน (stepwise multiple regression analysis) วิเคราะห์บนพื้นฐานของข้อมูลและสามารถ

คัดเลือกตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรอื่นในระดับสูงเข้าสู่สมการทำนายได้อย่างมีประสิทธิภาพและไม่ใช้ตัวแปรที่ซ้ำซ้อนกัน

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน แบ่งได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ระดับความสุขในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน พบว่า นิสิตมีความสุขในการเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาระดับความสุขในการเรียนรายด้าน พบว่า นิสิตมีความสุขในการเรียนทั้ง 3 ด้านอยู่ในระดับ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านความรู้สึกต่อความสัมพันธ์เพื่อนร่วมชั้นเรียนและอาจารย์ ด้านความรู้สึกต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัย และด้านความรู้สึกต่อการจัดการเรียนการสอน ตามลำดับ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความสุขในการเรียนของนิสิต

(n = 402)				
ความสุขในการเรียน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความสุข	ลำดับที่
ด้านความรู้สึกต่อความสัมพันธ์เพื่อนร่วมชั้นเรียนและอาจารย์	4.21	0.73	มาก	1
ด้านความรู้สึกต่อการจัดการเรียนการสอน	4.17	0.73	มาก	2
ด้านความรู้สึกต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัย	4.20	0.77	มาก	3
รวม	4.19	0.75	มาก	

2. ผลการวิเคราะห์ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน พบว่า ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการเรียนภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายปัจจัย พบว่าทุกปัจจัยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยสามารถเรียงลำดับความสำคัญตามค่าเฉลี่ย ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการเรียนของนิสิต

(n = 402)

ตัวแปร	ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการเรียน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความสุข	ลำดับที่
X ₄	การสนับสนุนด้านการเรียนของนิสิต	4.33	0.75	มาก	1
X ₈	ความรู้ความสามารถของผู้สอน	4.30	0.73	มาก	2
X ₃	สัมพันธภาพในครอบครัว	4.26	0.82	มาก	3
X ₉	คุณลักษณะของผู้สอน	4.24	0.75	มาก	4
X ₇	สื่อที่ใช้ในการเรียนการสอน	4.21	0.73	มาก	5
X ₁₀	การสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อน	4.20	0.76	มาก	6
X ₂	การเห็นคุณค่าในตนเอง	4.13	0.86	มาก	7
X ₅	ความน่าสนใจของบทเรียน	4.13	0.76	มาก	8
X ₆	บรรยากาศในการเรียนการสอน	4.12	0.78	มาก	9
X ₁	การมีสุขภาพอนามัยที่ดี	4.02	0.86	มาก	10
รวม		4.29	0.78	มาก	

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับความสุขในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน พบว่า ความสุขในการเรียนของนิสิต มีความสัมพันธ์สูงมากเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญกับบรรยากาศในการเรียนการสอน ($r = .806, p < .001$) การสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อน ($r = .801, p < .001$) สื่อที่ใช้ในการเรียนการสอน ($r = .781, p < .001$) ความน่าสนใจของบทเรียน ($r = 0.777, p < .001$) คุณลักษณะของผู้สอน ($r = .775, p < .001$) และความรู้ความสามารถของผู้สอน ($r = 0.766, p < .001$) มีความสัมพันธ์สูงเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญกับการเห็นคุณค่าในตนเอง ($r = .674, p < .001$) การมีสุขภาพอนามัยที่ดี ($r = .673, p < .001$) สัมพันธภาพในครอบครัว ($r = .582, p < .001$) และสนับสนุนด้านการเรียนของนิสิต ($r = .565, p < .001$)

ในกลุ่มตัวแปรต้น พบว่าสัมพันธภาพในครอบครัวมีความสัมพันธ์สูงมากเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญกับการสนับสนุนด้านการเรียนของนิสิต ($r = .809, p < .001$) ในขณะที่ความน่าสนใจของบทเรียนมีความสัมพันธ์สูงมากเชิงบวกกับบรรยากาศในการเรียนการสอน ($r = .802, p < .001$) สื่อที่ใช้ในการเรียนการสอน ($r = .772, p < .001$) และความรู้ความสามารถของผู้สอน ($r = .725, p < .001$) อีกทั้งบรรยากาศในการเรียนการสอนยังมีความสัมพันธ์สอดคล้องกับสื่อที่ใช้ในการเรียนการสอน ($r = .800, p < .001$) และความรู้ความสามารถของผู้สอน ($r = .740, p < .001$) นอกจากนี้ยังพบว่าสื่อที่ใช้ในการเรียนการสอนมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูง

มากกับความรู้ความสามารถของผู้สอน ($r = .787, p < .001$) และคุณลักษณะของผู้สอน ($r = .724, p < .001$) โดยมีความรู้ความสามารถของผู้สอนเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์สูงที่สุดกับคุณลักษณะของผู้สอน ($r = .814, p < .001$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกคู่ ดังตารางที่ 3

แม้ตัวแปรต้นบางตัวแปรจะมีค่าความสัมพันธ์กันสูงมาก เช่น ความรู้ความสามารถของผู้สอน กับ คุณลักษณะของผู้สอน ($r = .814, p < .001$) หรือ สัมพันธภาพในครอบครัวกับสนับสนุนด้านการเรียนของนิสิต ($r = .806, p < .001$) โดยค่า r_{xy} มีค่าตั้งแต่ 0.80 หรือ 0.90 ขึ้นไป ซึ่งเสี่ยงต่อการเกิดภาวะ Multicollinearity (Hair et al., 2010; Tabachnick & Fidell, 2014) แต่เมื่อพิจารณาค่า VIF อยู่ระหว่าง 2.197-4.389 ซึ่งต่ำกว่า 5 หรือ 10 แสดงว่าตัวแปรต้นมีความสัมพันธ์กันไม่มากเกินไป (Hair et al., 2010) ทั้งนี้ Simmaroon (2018) ได้นำเสนอแนวทางการแก้ไขเมื่อเกิดภาวะเสี่ยง Multicollinearity ด้วยการใช้วิธีการ Stepwise Regression เนื่องจากวิธีดังกล่าวเป็นวิธีการเลือกตัวแปรต้นเข้าไปในสมการถดถอยพหุคูณที่ดีที่สุด เพราะจะพยายามขจัดปัญหาการเกิด Multicollinearity ในตัวเองอยู่แล้ว

โดยกำหนดให้

- X_1 แทน การมีสุขภาพอนามัยที่ดี
- X_2 แทน การเห็นคุณค่าในตนเอง
- X_3 แทน สัมพันธภาพในครอบครัว
- X_4 แทน การสนับสนุนด้านการเรียนของนิสิต
- X_5 แทน ความน่าสนใจของบทเรียน
- X_6 แทน บรรยากาศในการเรียนการสอน
- X_7 แทน สื่อที่ใช้ในการเรียนการสอน
- X_8 แทน ความรู้ความสามารถของผู้สอน
- X_9 แทน คุณลักษณะของผู้สอน
- X_{10} แทน การสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อน
- Y แทน ความสุขในการเรียนของนิสิต

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับความสุขในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน

	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X ₆	X ₇	X ₈	X ₉	X ₁₀	Y
X ₁	1										
X ₂	.679**	1									
X ₃	.474**	.546**	1								
X ₄	.455**	.515**	.809**	1							
X ₅	.630**	.679**	.546**	.489**	1						
X ₆	.651**	.639**	.513**	.509**	.802**	1					
X ₇	.656**	.674**	.559**	.591**	.772**	.800**	1				
X ₈	.555**	.606**	.544**	.537**	.725**	.740**	.787**	1			
X ₉	.509**	.609**	.587**	.576**	.676**	.684**	.724**	.814**	1		
X ₁₀	.513**	.604**	.505**	.504**	.609**	.637**	.622**	.576**	.664**	1	
Y	.673**	.674**	.582**	.565**	.777**	.806**	.781**	.766**	.775**	.801**	1

**p ≤ .01

4. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน โดยการนำเอาตัวแปรทั้งหมด 10 ตัวแปร คือ การมีสุขภาพอนามัยที่ดี (X₁) การเห็นคุณค่าในตนเอง (X₂) สัมพันธภาพในครอบครัว (X₃) การสนับสนุนด้านการเรียนของนิสิต (X₄) ความน่าสนใจของบทเรียน (X₅) บรรยากาศในการเรียนการสอน (X₆) สื่อที่ใช้ในการเรียนการสอน (X₇) ความรู้ความสามารถของผู้สอน (X₈) คุณลักษณะของผู้สอน (X₉) การสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อน (X₁₀) เข้าสมการถดถอยพหุคูณเพื่อทำนายความสุขในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน (Y) พบว่า มีตัวแปรทั้งหมด 6 ตัว คือ บรรยากาศในการเรียนการสอน (X₆) การสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อน (X₁₀) ความรู้ความสามารถของผู้สอน (X₈) การมีสุขภาพอนามัยที่ดี (X₁) คุณลักษณะของผู้สอน (X₉) และความน่าสนใจของบทเรียน (X₅) สามารถอธิบายความสุขในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน (Y) ได้ถึง 0.845 หรือ ร้อยละ 84.5 สามารถเขียนเป็นสมการในรูปแบบคะแนนดิบและสมการรูปแบบคะแนนมาตรฐาน ได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = 0.173 + 0.161X_6 + 0.314X_{10} + 0.312X_8 + 0.120X_1 + 0.127X_9 + 0.112X_5$$

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน

$$Z_y = 0.187Z_{x6} + 0.363Z_{x10} + 0.139Z_{x8} + 0.140Z_{x1} + 0.138Z_{x9} + 0.125Z_{x5}$$

โดยมีรายละเอียดดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
วิทยาเขตกำแพงแสน

ตัวแปร	R ² _{change}	b	Beta	S.E.	t	p-value	VIF	Tolerance
บรรยากาศในการเรียนการสอน (X ₆)	.650	.161	.187	.300	4.903	.000	4.018	.249
การสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อน (X ₁₀)	.139	.314	.363	.233	12.687	.000	2.197	.455
ความรู้ความสามารถของผู้สอน (X ₈)	.033	.132	.139	.215	3.568	.000	4.179	.239
การมีสุขภาพอนามัยที่ดี (X ₁)	.013	.120	.140	.207	5.151	.000	2.275	.440
คุณลักษณะของผู้สอน (X ₉)	.006	.127	.138	.203	3.663	.000	3.802	.263
ความน่าสนใจของบทเรียน (X ₅)	.005	.112	.125	.200	3.437	.001	3.718	.269
ค่าคงที่ (a) = .173, R = .919, R ² = .845								

**p ≤ .01

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน” พบว่า นิสิตมีความสุขในการเรียนโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และตัวแปรต้น ได้แก่ บรรยากาศในการเรียนการสอน การสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อน ความรู้ความสามารถของผู้สอน การมีสุขภาพอนามัยที่ดี คุณลักษณะของผู้สอน และความน่าสนใจของบทเรียน ที่ส่งผลต่อความสุขในการเรียนของนิสิตรวมได้ร้อยละ 84.5 ทั้งนี้สามารถนำผลการวิจัยดังกล่าวมาอภิปรายได้ดังต่อไปนี้

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ความสุขในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี ในด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมชั้นและอาจารย์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสนเป็นสถาบันที่ให้มีความสำคัญกับการพัฒนานิสิตอย่างรอบด้าน ภายใต้แนวคิด “นิสิตคือหัวใจของมหาวิทยาลัย” และอัตลักษณ์ IDKU ที่เน้นความสามัคคี การมีจิตสำนึกที่ดี และการทำงานร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ บริบทนี้เอื้อต่อการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างนิสิตด้วยกันเอง รวมถึงระหว่างนิสิตกับอาจารย์ ผ่านการจัดการเรียนการสอน กิจกรรมเสริมหลักสูตร และกิจกรรมพัฒนานิสิต ความใกล้ชิดและความเป็นกันเองในสภาพแวดล้อมของวิทยาเขตทำให้นิสิตมีโอกาสสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและเกิดความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดลำดับขั้นความต้องการของ Maslow (1970) ที่ระบุว่าความต้องการด้านความรักและการเป็นสมาชิกของสังคมเป็นพื้นฐานสำคัญของความพึงพอใจและความสุข สอดคล้องกับงานวิจัยของ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Ruenphet

et al. (2023) ที่ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการเรียนของนิสิตมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น วิทยาเขตบุรีรัมย์ ซึ่งพบว่า ความสุขในการเรียนของนิสิตโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก อันเป็นผลมาจากความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมชั้นและอาจารย์ เนื่องจากนิสิตส่วนใหญ่ต้องอยู่ในหอพักตลอดระยะเวลาการเรียน 4 ปี ซึ่งมีกิจกรรมต่างๆ ที่เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน เช่น ดูหนัง ฟังเพลง รับประทานอาหารด้วยกัน ระบายความทุกข์ให้คำปรึกษา จึงมีความสนิทสนมและเกิดความสุขในการเรียน

ด้านความรู้สึกต่อการจัดการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยมีพันธกิจและประเด็นยุทธศาสตร์ที่มุ่งพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ส่งผลให้การเรียนการสอนเน้นการเรียนรู้เชิงรุกกับการปฏิบัติจริง และเปิดโอกาสให้นิสิตมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอนนี้ช่วยให้นิสิตเกิดความสนุก เพลิดเพลิน เห็นคุณค่าและความหมายของสิ่งที่เรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ของ Dewey (1995) ที่มองว่าการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติและมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง จะช่วยให้เกิดความหมายและคุณค่าต่อการเรียนรู้ อันนำไปสู่ความพึงพอใจและความสุขในการเรียน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Piathanom & Jongklaiklang (2024) เรื่อง การพัฒนาความสุขในการเรียนรู้นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง พบว่า การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบกระบวนการเรียนรู้ (Cooperative among Students) การสร้างบรรยากาศที่กระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้อย่างเต็มที่ เป็นห้องเรียนที่ตอบสนองตรงต่อความต้องการของผู้เรียนและผู้สอน รวมทั้งการออกแบบวิธีการสอนทั้งแบบมีขั้นตอนเป็นทางการและไม่เป็นทางการผ่านการเรียนรู้การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนที่มีภูมิหลังที่แตกต่างกันสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองให้มีความรู้ได้ด้วยตนเอง การออกแบบการสอนให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ผ่านการฝึกทักษะที่หลากหลายบนพื้นฐานของการเรียนรู้อย่างมีความสุข

ด้านความรู้สึกต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัย วิทยาเขตกำแพงแสนเป็นพื้นที่ขนาดใหญ่ ร่มรื่น และได้รับการพัฒนาเป็นมหาวิทยาลัยสีเขียว มีอาคารเรียน ห้องปฏิบัติการ แหล่งเรียนรู้ และพื้นที่กิจกรรมหลากหลาย รวมทั้งกิจกรรมเสริมสร้างสุขและคุณภาพชีวิต นิสิตจึงมีความรู้สึกผ่อนคลาย สบายใจ และสามารถสร้างสมดุลระหว่างการเรียนและการใช้ชีวิต สอดคล้องกับแนวคิดของ Bronfenbrenner (1977) ที่ชี้ให้เห็นว่าสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมในระดับสถาบันการศึกษา มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาการและความเป็นอยู่ที่ดีของผู้เรียน สอดคล้องกับแนวคิดของ Helliwell et al. (2020) กล่าวว่า สภาพแวดล้อมที่ดีจะเป็นกุญแจนำไปสู่ความสุขของมนุษย์ ความสุขนั้นเกิดขึ้นได้จากสภาพแวดล้อมบรรยากาศ หรือสังคมที่สามารถสร้างให้มนุษย์รู้สึกมีความสุขและพึงพอใจในชีวิตทั้งระยะสั้นและระยะยาว ดังนั้นการให้ความสำคัญกับสภาพแวดล้อมที่ดีจะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ ความคิดสร้างสรรค์ทักษะทางวิชาการและวิชาชีพ สภาพแวดล้อมในการเรียนรู้นี้จึงเป็นจุดเริ่มต้นของความสุขในการเรียนรู้อสอดคล้องกับงานวิจัยของ Clap (2020) พบว่า การมีสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ที่เงียบสงบและมีความสุขเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งสำหรับผู้เรียนและผู้สอน สภาพแวดล้อมในการเรียนรู้เป็นพื้นฐานของความสุขในการเรียนรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Laosum (2023) ที่ทำการศึกษารื่อง การพัฒนาตัวชี้วัดความสุขในการเรียนรู้นักศึกษาไทยในมหาวิทยาลัยเปิด พบว่าสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้เป็นหนึ่งในหกตัวชี้วัดที่สำคัญเกี่ยวกับความสุขในการเรียนรู้นักศึกษาไทยในมหาวิทยาลัยเปิด

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า บรรยายภาศในการเรียนการสอน เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลสูงสุด สามารถอธิบายความสุขในการเรียนได้ถึงร้อยละ 65 ทั้งนี้เนื่องจาก นโยบายของมหาวิทยาลัยมีลักษณะมุ่งเน้นการจัดการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยเปิดโอกาสให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการมีปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียนอย่างเต็มศักยภาพ ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ของ Maslow (1970) ซึ่งอธิบายว่า การตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐาน เช่น ความมั่นคง ความรัก และการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม จะนำไปสู่แรงจูงใจภายในและความพึงพอใจในชีวิต ในบริบทของการเรียนการสอน การจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อความรู้สึกปลอดภัย ได้รับการยอมรับ และสามารถแสดงศักยภาพของตนเองได้ จะช่วยส่งเสริมความสุขในการเรียนของนิสิต บรรยายภาศในการเรียนการสอนที่ดีจึงควรเป็นบรรยากาศที่อบอุ่น เป็นมิตร และเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น มีอิสระทางความคิด และรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของชั้นเรียน การจัดการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้นักศึกษามีส่วนร่วม และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ยังสอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ของ Dewey (1995) ที่เน้นให้ผู้เรียนเรียนรู้จากการมีปฏิสัมพันธ์และประสบการณ์จริง ซึ่งนำไปสู่การเรียนรู้ที่มีความหมายและมีความสุขในการเรียน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ Khankaew (2019) ที่กล่าวว่า บรรยายภาศในชั้นเรียนที่ดีเป็นปัจจัยสำคัญต่อการเรียนรู้ เพราะความอบอุ่น ความเป็นกันเอง และความไว้วางใจระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน จะช่วยลดล็อกให้นักศึกษารู้สึกมีคุณค่า (Self-Worth) กล้าที่จะแสดงศักยภาพสูงสุดของตนเองออกมา และนำไปสู่ความสุขในการเรียนรู้ได้อย่างยั่งยืน

รองลงมา พบว่า การสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อน เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความสุขในการเรียนของนิสิต ทั้งนี้เนื่องจากบริบทของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนานิสิตตามอัตลักษณ์ IDKU โดยเฉพาะด้าน Unity (สามัคคี) ซึ่งมุ่งส่งเสริมการทำงานร่วมกัน การช่วยเหลือเกื้อกูล และการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างนิสิต อีกทั้งมหาวิทยาลัยยังจัดกิจกรรมพัฒนานิสิตและกิจกรรมสร้างสุขอย่างต่อเนื่อง เช่น โครงการก้าวแรกสู่ศาสตร์แห่งแผ่นดิน และกิจกรรมจิตอาสา ซึ่งเปิดโอกาสให้นักศึกษาจากหลากหลายชั้นปีได้มีปฏิสัมพันธ์และสร้างความสัมพันธ์ที่ดี ส่งผลให้นักศึกษารู้สึกได้รับการสนับสนุนทางอารมณ์และการเรียนจากเพื่อนร่วมสถาบัน ผลดังกล่าวสอดคล้องกับ แนวคิดนิเวศการพัฒนาของ Bronfenbrenner (1979) ที่อธิบายว่า กลุ่มเพื่อนซึ่งเป็นระบบจุลภาค (Microsystem) มีอิทธิพลโดยตรงต่ออารมณ์และความเป็นอยู่ที่ดีของผู้เรียน รวมถึงแนวคิดความต้องการขั้นพื้นฐานของ Maslow (1970) ในด้านความต้องการความรักและการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ซึ่งการได้รับการยอมรับและการช่วยเหลือจากเพื่อนช่วยเสริมสร้างความมั่นคงทางอารมณ์และมีความสุขในการเรียน นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Nokmuang & Nuansri (2019) ที่พบว่า ปัจจัยด้านกลุ่มเพื่อนและบุคคลแวดล้อมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความสุขในการเรียนรู้ของนักศึกษา และสามารถร่วมกับปัจจัยด้านคุณลักษณะของนักศึกษาในการทำนายความสุขในการเรียนรู้ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตัวแปรลำดับต่อมา พบว่า ความรู้ความสามารถของผู้สอน เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความสุขในการเรียนของนิสิต ทั้งนี้เนื่องจาก มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ได้กำหนดพันธกิจและประเด็นยุทธศาสตร์ด้านการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งพัฒนาคุณภาพการศึกษาและขีดความสามารถของบุคลากรด้านการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนเพื่อความเป็นเลิศและการส่งเสริมการใช้นวัตกรรมทางการศึกษา ผู้สอนที่มีความรู้ความสามารถทางวิชาการและทักษะการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม จะสามารถถ่ายทอดความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สร้างความเข้าใจที่ชัดเจน และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของนิสิตในชั้นเรียน ซึ่งเอื้อต่อการเกิดประสบการณ์การเรียนรู้เชิงบวกและมีความสุขในการเรียนของนิสิต ผล

ดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดนิเวศการพัฒนาของ Bronfenbrenner (1977) ที่อธิบายว่า พัฒนาการและการเรียนรู้ของผู้เรียนได้รับอิทธิพลจากระบบจุลภาค (Microsystem) โดยเฉพาะการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อด้านสติปัญญา อารมณ์ และการเรียนรู้ ในบริบทการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา ความรู้ความสามารถของผู้สอน เช่น ความเชี่ยวชาญในเนื้อหาวิชา ความสามารถในการอธิบายอย่างเป็นระบบ และการออกแบบวิธีการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียน จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจ มีความมั่นใจ ลดความสับสนและความเครียด ส่งผลให้เกิดความพึงพอใจและความสุขในการเรียนรู้อย่างยิ่งยั้ง เช่นเดียวกับ Panpudyen (2014) กล่าวว่าผู้สอนควรมีความเมตตา จริใจต่อผู้เรียน รู้เนื้อหาที่สอนเป็นอย่างดี และจัดกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายและเหมาะสมกับผู้เรียน

ตัวแปรลำดับต่อมา พบว่า การมีสุขภาพอนามัยที่ดี เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความสุขในการเรียนของนิสิต ทั้งนี้เนื่องจากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมสุขภาพของนิสิตอย่างรอบด้าน ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม ผ่านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพ เช่น การเป็นมหาวิทยาลัยสีเขียว การจัดกิจกรรมส่งเสริมการออกกำลังกาย กิจกรรมผ่อนคลาย และการสนับสนุนด้านจิตวิทยา สุขภาพอนามัยที่ดีช่วยให้นิสิตมีความพร้อมทางร่างกาย มีสมาธิในการเรียน ลดความเครียด และสามารถปรับตัวต่อการเรียนได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดความต้องการขั้นพื้นฐานของ Maslow (1970) ที่ระบุว่าความต้องการด้านร่างกายเป็นพื้นฐานสำคัญของแรงจูงใจในการดำเนินชีวิต เมื่อบุคคลได้รับการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานแล้ว ย่อมสามารถพัฒนาไปสู่ความต้องการขั้นสูง เช่น การได้รับการยอมรับ การพัฒนาศักยภาพตนเอง และความสุขในการเรียนรู้ นอกจากนี้ ผลการศึกษายังสอดคล้องกับสอดคล้องกับ Panseua (2011) ที่ระบุว่า ลักษณะความพร้อมของผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และอารมณ์ มีผลโดยตรงต่อกระบวนการเรียนรู้ กล่าวคือ หากผู้เรียนมีร่างกายที่แข็งแรงและจิตใจที่พร้อม ย่อมส่งผลให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพและเต็มไปด้วยความสุข

ตัวแปรลำดับต่อมา พบว่า คุณลักษณะของผู้สอน เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความสุขในการเรียนของนิสิต ทั้งนี้เนื่องจากบริบทการพัฒนาของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ที่ให้ความสำคัญกับคุณภาพการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาขีดความสามารถของบุคลากร และการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เอื้อต่อผู้เรียน ส่งผลให้บทบาทและคุณลักษณะของผู้สอนมีความสำคัญยิ่งขึ้น ผู้สอนไม่ได้เพียงแต่ทำหน้าที่เพียงถ่ายทอดความรู้ทางวิชาการเท่านั้น แต่ยังต้องมีคุณลักษณะที่สอดคล้องกับทิศทางและพันธกิจของมหาวิทยาลัย เช่น ความรับผิดชอบต่อผู้เรียน ความเอาใจใส่ การสนับสนุนการเรียนรู้ และการส่งเสริมบรรยากาศเชิงบวกในชั้นเรียน ผลวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับข้อค้นพบของ Piathanom & Jongklaiklang (2024) ที่กล่าวว่า ความมองอกงามทางจิตวิญญาณและจิตใจของผู้สอนที่ส่งต่อผู้เรียนโดยการซึมซับประสบการณ์ต่าง ๆ ทั้งในและนอกห้องเรียนผ่านการมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกันกับบุคคล หรือสิ่งต่าง ๆ รอบตัวด้วยตัวของผู้เรียนเอง การที่ผู้สอนเป็นต้นแบบของผู้ที่มีจิตใจ/จิตวิญญาณของการให้อย่างแท้จริง เป็นการส่งความสุขและความมั่นคงทางจิตใจต่อผู้เรียน เช่นเดียวกับ Anan-nawi (2014) ที่กล่าวว่า อาจารย์ผู้สอนที่มีความรัก เอาใจใส่ ยิ้มแย้มแจ่มใส เป็นมิตร ยุติธรรม และให้คำปรึกษาอย่างเหมาะสม ทำให้นิสิตเกิดแรงจูงใจและเรียนอย่างมีความสุข

ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความสุขในการเรียนของนิสิตเป็นลำดับสุดท้าย คือ ความน่าสนใจของบทเรียน โดยบทเรียนที่มีเนื้อหาทันสมัย น่าสนใจ และสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ช่วยเพิ่มการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้และลดความรู้สึกละเลยในชั้นเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ Shenker (1996) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ว่าเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนมีบทบาทในการเรียนรู้ของตนเองอย่าง

กระตือรือร้น มากกว่าการเป็นเพียงผู้รับความรู้จากผู้สอนฝ่ายเดียว โดยผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ คิด วิเคราะห์ และมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งนำไปสู่การเรียนรู้ที่มีคุณค่า น่าตื่นเต้น และสนุกสนาน ทั้งยังสอดคล้องกับความรู้ความสามารถและความสนใจของผู้เรียน อันส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจและความสุขในการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น เช่นเดียวกับงานวิจัยของ Panpudyen (2014) และ Anan-nawi (2014) ที่พบว่า การออกแบบบทเรียนให้มีความหลากหลายและเชื่อมโยงกับชีวิตจริง จะช่วยส่งเสริมแรงจูงใจภายในและความสุขของผู้เรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 จากผลวิจัย พบว่า บรรยากาศในการเรียนการสอน การสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อน ความรู้ความสามารถของผู้สอน การมีสุขภาพอนามัยที่ดี คุณลักษณะของผู้สอน และความน่าสนใจของบทเรียน เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการเรียนของนิสิต ดังนั้นการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการเรียนของนิสิตเพิ่มเติม เช่น การเข้าร่วมกิจกรรม ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ เป็นต้น อาจจะทำให้พบปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการเรียนของนิสิตด้านอื่น ๆ

1.2 มหาวิทยาลัยควรพัฒนาบรรยากาศในการเรียนการสอนให้เอื้อต่อความสุขของนิสิต เช่น การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สนับสนุนการมีส่วนร่วมและความร่วมมือ การสร้างสภาพแวดล้อมในห้องเรียนและพื้นที่กิจกรรมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และความผ่อนคลาย รวมถึงสนับสนุนสุขภาพอนามัยของนิสิตให้พร้อมสำหรับการเรียน นอกจากนี้ควรส่งเสริมผู้สอนให้พัฒนาความรู้ความสามารถและคุณลักษณะส่วนบุคคล เพื่อให้การสอนมีคุณภาพและเป็นมิตรต่อผู้เรียน และใช้สื่อการสอนที่เหมาะสมเพื่อกระตุ้นความสนใจและการมีส่วนร่วมในบทเรียน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 จากผลการวิจัยทำให้ทราบปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการเรียนของนิสิตแล้ว ควรมีการทำวิจัยเพิ่มเติมเพื่อค้นหาแนวทางในการส่งเสริมความสุขในการเรียนของนิสิตบนฐานข้อค้นพบดังกล่าว โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ทั้งการสัมภาษณ์เชิงลึก และการจัดประชุมกลุ่มย่อยกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหารมหาวิทยาลัย อาจารย์ผู้สอน เจ้าหน้าที่ และตัวแทนนิสิต รวมทั้งอาจจะนำแนวทางดังกล่าวไปทดลองใช้ด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เพื่อยืนยันแนวทางดังกล่าวว่าสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง

2.2 เนื่องจากปัจจัยที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเพียงส่วนหนึ่งที่ผู้วิจัยได้นำมาศึกษาเท่านั้น ควรมีการศึกษาปัจจัยด้านอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อความสุขในการเรียนเพิ่มเติม เพื่อที่จะใช้ข้อมูลดังกล่าวเป็นแนวทางในการพัฒนานโยบาย กิจกรรม และสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยให้เอื้อต่อความสุขในการเรียนของนิสิต เช่น การจัดกิจกรรมเสริมเพื่อลดความเครียด การสนับสนุนด้านจิตวิทยา หรือการวางแผนกิจกรรมและโปรแกรมที่ช่วยส่งเสริมความสุขและความสำเร็จในการเรียนของนิสิตในระยะยาว

เอกสารอ้างอิง

- Anan-nawi, P. (2014). *Factors affecting learning happiness of students in Educational Administration Program, Faculty of Education, Burapha University* (Master's thesis, Burapha University). [translated]
- Best, J. W. (1977). *Research in education*. Prentice Hall Inc.
- Bronfenbrenner, U. (1977). Toward an experimental ecology of human development. *American Psychologist*, 32(7), 513-531.
- Calp, S. (2020). Peaceful and happy schools: How to build positive learning environments. *International Electronic Journal of Elementary Education*, 12(4), 311–320.
<https://doi.org/10.26822/iejee.2020459460>
- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (1985). *Intrinsic motivation and self-determination in human behavior*. Plenum Press.
- Department of Mental Health. (2022). *Mental health research framework (2005-2009)* (2nd ed.). Bureau of Mental Health Development. [translated]
- Dewey, J. (1938). *Experience and education*. Macmillan Company.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2010). *Multivariate Data Analysis* (7th ed.). Pearson Prentice Hall.
- Helliwell, J. F., Layard, R., Sachs, J., & Neve, J. E. D. (2020). *World Happiness Report 2020*. Sustainable Development Solutions Network, Gallup World Poll.
- Jaijing, J. (2019). *Factors affecting learning happiness of first year undergraduate students of the Faculty of Humanities and Social Sciences, Burapha University* (Master's thesis, Burapha University). [translated]
- Khankaew, T. (2019). *Educational psychology and guidance*. Buriram Buddhist College, Mahachulalongkornrajavidyalaya University. [translated]
- Laosum, T. (2023). Development of indicators of happiness in learning of Thai Open University students. *Asian Association Open University Journal*, 18(1), 61-77.
<https://doi.org/10.1108/AAOUJ-10-2022-0144> [translated]
- Likert, R. (1967). *The human organization: Its management and value*. McGraw-Hil.
- Maslow, A. H. (1970). *Motivation and personality* (2nd ed.). Harper & Row.
- Nokmuang, Y., & Nuansri, M. (2019). Factors affecting learning happiness of students in Faculty of Education, Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage. *Journal of Graduate Studies, Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage*, 13(3), 101-112. [translated]

- Office of the National Economic and Social Development Council. (2022). *The Thirteenth National Economic and Social Development Plan*. Office of the National Economic and Social Development Council. [translated]
- Panpudyen, P. (2014). *Factors affecting happy learning of upper secondary school students in Kamphaeng Phet Province* (Master's thesis, Nakhon Sawan Rajabhat University). [translated]
- Panseua, C. (2011). A study of the relationship between learning happiness and mathematics achievement of Prathomsuksa 6 students under Roi Et Primary Educational Service Area Office 1 [Master's thesis, Rajabhat Maha Sarakham University]. [translated]
- Piathanom, P., & Jongklaiklang, S. (2024). Development of learning happiness of graduate students, Faculty of Education, Ramkhamhaeng University. *Journal of Educational Administration and Leadership, Ramkhamhaeng University*, 1(1), 1-15. <https://so15.tci-thaijo.org/index.php/LEAD/article/view/444> [translated]
- Ruenphet, K., Kham-anek, S., Ngomsangad, Y., Hirunvitchayakun, A., & Suwanwong, S. (2023). Factors affecting happiness in learning of students at Western University, Buriram Campus. *Regional Health Promotion Center 9 Journal*, 17(3), 797-810. [translated]
- Shenker, J. I., Goss, S. A., & Bernstein, D. A. (1996). *Instructor's resource manual for psychology: Implementing active learning in the classroom*. Houghton Mifflin.
- Simmaroon, N. (2018). Multicollinearity and multiple regression analysis. *Journal of Educational Measurement Mahasarakham University*, 16(1), 23-29. [translated]
- Student Well-being Center, Kasetsart University, Kamphaeng Saen Campus. (2024). *Summary report of operations and statistics of student counseling requests for the academic year 2024*. Kasetsart University, Kamphaeng Saen Campus. (Unpublished report). [translated]
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2014). *Using multivariate statistics* (6th ed.). Pearson Education.
- Thai Health Promotion Foundation. (2023). *Stress and depression: The number one urgent problem for Thai students*. <https://www.naewna.com/lady/707926> [translated]
- Traimongkolkul, P., & Chatraphorn, S. (2012). *Research design* (7th ed.). Kasetsart University Press.
- Uafua, P., & Malakul Na Ayudhaya, P. (2024). Learning happiness of students in the Faculty of Liberal Arts and Science, Kasetsart University, Kamphaeng Saen Campus. *Journal of Liberal Arts and Service Industry*, 7(2), 174-190. [translated]
- Yamane, T. (1967). *Statistics: An introductory analysis* (2nd ed.). Harper & Row.